

# Het coronavaccin kan in december al in Nederland zijn - maar niet voor iedereen

**VIDEO** Het Amerikaanse concern Pfizer lijkt als eerste een goed werkend coronavaccin op de markt te gaan brengen. Maar hoe snel is het vaccin in Nederland, en is er dan wel genoeg voor iedereen? Zes vragen over het nieuwe vaccin, dat misschien wel het einde van de coronacrisis inluidt.

Stephen Friedrichs en Chris van Mersbergen 9 nov. 2020 Laatste update: 20:04

- **41**
- 
- 3
- 



## Welke resultaten hebben Pfizer en BioNTech precies gepresenteerd?

Het gaat om de [eerste resultaten](#) van het fase 3-onderzoek, het laatste stadium voordat een vaccin de markt op mag. Sinds juli is het vaccin van Pfizer (een farmaceutische reus uit de Verenigde Staten) en BioNTech (een veel kleiner bedrijf uit Duitsland) op ruim 43.000 mensen getest.



Lees ook

- 



**PREMIUM**

Toch nog een coronavaccin in 2020? 'Als ik nu moet kiezen, zou ik voor Pfizer gaan'

-



## PREMIUM

'Doe niet zo krampachtig en breng het coronavaccin nu al op de markt'

Een deel van hen kreeg het vaccin, het andere deel een placebo-medicijn. Tot nu toe blijken 94 proefpersonen het coronavirus te hebben opgelopen. Het overgrote deel zat in de placebogroep, meldt Pfizer.



Een proefpersoon krijgt het vaccin toegediend. © Anadolu Agency via Getty Images

Dat is precies wat je als ontwikkelaar wil zien: dat proefpersonen die het vaccin kregen, het virus veel minder vaak oplopen. Op basis van de tussentijdse statistieken concluderen Pfizer en BioNTech dat het vaccin 28 dagen na de eerste prik, en 7 dagen na de tweede, voor 90 procent effectief lijkt te zijn.

Ook positief: ernstige of onverklaarbare bijwerkingen zijn tot nu toe bij geen van de proefpersonen die het vaccin kregen geconstateerd. Dat zou betekenen dat het middel behalve effectief ook veilig is, de tweede belangrijke eis van gezondheidsautoriteiten.

### Stappen in de ontwikkeling van een vaccin



© ADR

### Wat zeggen de experts over deze resultaten?

Zolang niet alle resultaten binnen zijn, houden wetenschappers een slag om de arm. Je weet immers maar nooit. Dat gezegd hebbende, de eerste resultaten geven volgens experts de burger moed.

Zo noemt Anke Huckriede, hoogleraar vaccinologie aan de Rijksuniversiteit Groningen, de resultaten van Pfizer 'beter dan verwacht'. „Dit is goed nieuws, zeker op korte termijn. Het lijkt er nu echt op dat het vaccin in ieder geval voor enige tijd een goede bescherming biedt tegen het coronavirus.”

Toch zit er nog wel een addertje onder het gras, zegt Huckriede: „De vraag blijft in hoeverre het vaccin op langere termijn werkzaam is. Dat is aan de hand van deze resultaten nog niet te zeggen.” Ze verwacht dat de hoge effectiviteit van ruim 90 procent ook geen stand houdt. „Dat zal op termijn wel iets gaan dalen.”



Coronavaccin. © REUTERS

Ook Marjolein Kikkert, moleculair viroloog aan het Leiden University Medical Center (LUMC), is positief verrast door het nieuws. „Een effectiviteit van meer dan 90 procent is echt enorm hoog. Ook bijzonder: Pfizer maakt gebruik van een mRNA-techniek. Er is niet eerder aan de hand van mRNA een vaccin tegen een virus op de markt gebracht.”

### **Wat voor vaccin heeft Pfizer precies ontwikkeld?**

Een hypermodern mRNA-vaccin dus. Daarbij wordt op basis van genen van het Covid-19-virus een stukje genetisch materiaal gemaakt en ingespoten. Het mRNA draagt de code van een eiwit dat deel is van het coronavirus. Dit zorgt dat het lichaam juist dit eiwit aan gaat maken, wat vervolgens weer een afweerreactie van het immuunsysteem veroorzaakt. Dat moet bescherming bieden tegen het virus.

Dat klinkt futuristisch en voor sommigen misschien ook wel een beetje eng, maar Kikkert stelt dat de techniek veilig is, onder meer omdat er geen gebruik wordt gemaakt van een bestaand virus, zoals bij andere vaccins gebeurt.



Het Pfizer-hoofdkantoor in New York, Amerika. © AFP

Door dat het hier om een kunstmatig vaccin gaat, is het volgens Kikkert makkelijker om te produceren en op grote schaal te verspreiden. Een ander bedrijf dat aan een coronavaccin werkt, het Duitse CureVac, is met Tesla zelfs bezig met het ontwikkelen van een speciale mRNA-printer, die vaccins zou kunnen produceren.

Een nadeel: het mRNA-vaccin van Pfizer en BioNTech moet ontzettend koel, op temperaturen tot wel min 80 graden, worden bewaard. Dat maakt verspreiding in vooral de andere delen van de wereld lastig, al zegt Pfizer daarvoor een oplossing te hebben.

### **Wat gaat er nu gebeuren?**

In de Verenigde Staten komt het vaccin mogelijk nog [deze maand](#) op de markt. Pfizer mikt daarbij op het zogeheten noodgebruik. De FDA, de Amerikaanse gezondheidsautoriteit, staat in uitzonderlijke gevallen toe dat een vaccin versneld op de markt komt. In dit geval lijkt daar alle reden toe te zijn.

Europa moet naar alle waarschijnlijkheid nog iets langer wachten op het Pfizer-vaccin. De EU laat nieuwe vaccins 'keuren' door het in Amsterdam gevestigde Europees Geneesmiddelen Agentschap (EMA). Zo'n procedure is normaal gesproken best tijdrovend. Pfizer is echter al *in rolling review*, laat een woordvoerder van het EMA weten. „Daarbij analyseren we de data die we al hebben, zo kunnen we snel handelen zodra alle resultaten binnen zijn.”



Coronavaccin. © Anadolu Agency via Getty Images

Pfizer verwacht de nog ontbrekende data - onder meer over de veiligheid van het vaccin - in de derde week van november te kunnen leveren. De verwachting is dat daarbij geen schokkende resultaten aan het licht komen. Bij ernstige bijwerkingen moet een farmaceut de proeven immers tussentijds staken. Dat is bij Pfizer niet gebeurd.

Ter vergelijking: ontstekingsremmer remdesivir - dat mogelijk ook werkt tegen corona - kwam eerder dit jaar binnen het tijdsbestek van één maand de keuring door. Volgens deskundigen is een dergelijke termijn voor dit vaccin ook denkbaar, waardoor als vroegst mogelijke datum voor Europa eind december mogelijk lijkt. Dat is, zo wordt benadrukt, wel écht het meest positieve scenario.

### **Wat betekent dit specifiek voor Nederland?**

Zodra de EMA goedkeuring heeft gegeven voor het vaccin, zal het Nederlandse College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) hetzelfde doen. Nederland heeft samen met de andere EU-landen [200 miljoen doses](#) gekocht, met een optie om er later nog eens 100 miljoen af te nemen. Van die eerste 200 miljoen krijgt Nederland 3,89 procent, wat staat voor 7,78 miljoen doses. Omdat elke gevaccineerde twee doses moet krijgen, kunnen er dus 3,89 miljoen (7,78 miljoen gedeeld door twee) Nederlanders worden gevaccineerd.



Een proefpersoon krijgt het vaccin toegediend. © AP

Gebeurt dat meteen als de goedkeuring verleend is? Nee, dat zeker niet. Pfizer en BioNTech zijn in België en Duitsland (en de VS) al wel begonnen met de productie. Eerder dit jaar liet Pfizer weten dit jaar wereldwijd 100 miljoen doses te kunnen produceren, en in 2021 zo'n 1,3 miljard. Het leeuwendeel komt dus pas volgend jaar.

Bovendien verliepen de onderhandelingen tussen Pfizer en de Amerikaanse regering een stuk vlotter dan die met de Europese Commissie. De deal tussen Pfizer en Europa kwam pas in september tot stand. Het zou kunnen betekenen dat de VS wat eerder op grote partijen vaccin kan rekenen dan de EU, maar dat is koffiedik kijken.

De meest realistische verwachting: Nederland krijgt, áls het vaccin op de markt komt, een niet al te grote eerste lading en zal verspreid over de maanden of het jaar daarna steeds nieuwe leveringen krijgen. Het zou betekenen dat er vanaf december of januari elke maand honderdduizenden Nederlanders gevaccineerd kunnen worden, geen miljoen(en).



De 'freezer farm' van Pfizer, een ruimte zo groot als een voetbalveld waar de vaccins worden bewaard bij -70 graden Celsius. © AP

### **Hoe staat het met de andere vaccins?**

Gelukkig - voor de mensen die graag een prik tegen corona willen - zijn er nog [andere vaccins](#) in ontwikkeling. Want de ronkende resultaten van Pfizer zijn heus niet meteen de nekslag voor concurrenten, stellen deskundigen in koor. Zelfs al zou het Pfizer-vaccin perfect zijn: de wereld is veel te groot om iedereen daarmee te voorzien.

De Amerikaanse microbioloog Florian Krammer noemt de ontwikkelingen rondom Pfizer zelfs 'enorm goed nieuws voor andere farmaceuten'. Het lijkt er immers op dat het coronavirus - anders dan bijvoorbeeld hiv - goed te bestrijden is met een vaccin. Vooral het ook uit de Verenigde Staten afkomstige Moderna en het Duitse CureVac zouden spekkoper kunnen zijn. Die farmaceuten maken net als Pfizer gebruik van de mRNA-techniek.





Coronavaccin. © Anadolu Agency via Getty Images

Moderna loopt in de planning net wat achter op Pfizer, de huidige koploper in de vaccinrace. Dat geldt ook voor het Brits-Zweedse AstraZeneca en het Nederlands-Belgisch-Amerikaanse Janssen Vaccines, die beiden een traditionelere vaccintechniek toepassen. Deze farmaceuten verwachten voor of kort na de jaarwisseling met de resultaten te komen van de fase 3-studies.

Er is dus genoeg in aantocht. Toch is er ook een keerzijde, constateert vaccinoloog Huckriede: „Op het moment dat je weet dat er een werkzaam vaccin tegen corona op de markt is, kun je je afvragen in hoeverre het nog ethisch is om bij andere vaccinonderzoeken proefpersonen een placebo voor te schotelen. Dat is een lastige discussie die nu binnen de wetenschap gaat spelen en waar niet zo snel een bevredigend antwoord op te geven is.”

*Bekijk hieronder onze video's over de ontwikkelingen rondom een coronavaccin:*

05:02

## **Wat zijn vaccinaties precies en hoe werken ze?**

Hoe werken vaccinaties? De wereld snakt naar verlossing uit deze donkere periode. Veel ogen zijn daarom gericht op een coronavaccin, maar hoe werkt zo'n vaccin eigenlijk? Dr. Meta Roestenberg (Universiteit Leiden) legt uit wat

